

Käännös

Kuopion läänin kuvernöörin päätös koskeva talonpoikien Olof Pelkosen, Olof Kustaanpoika Hartikaisen, talonpojan lesken Ingeborg Pasasen, talonpoikien Fredrik Heikkisen, Olof Heikinpoika Hartikaisen, Olof Hämäläisen ja Lars Heikisen lupa-anomusta saada perustaa Ylipieksän koskeen Pieksän kylässä ja Nilsiään pitäjässä yhdellä kivi-parilla varustettu tullimylly paikkaan, jossa nyt on mainitun kylän taloille N:o 8, 9 ja 10 kuuluva kotitarvemylly; Tässä asiassa on tapahtunut niinkuin alla lähemmin esitetään. Annettu Kuopion lääninkansliassa, 12 kesäkuuta 1844.

Asiaan kuuluvista asiakirjoista ilmenee, että, senjälkeen kuin edellä mainittu Olof Pelkonen oli vuoden 1836 talvikäräjillä Nilsiään käräjäkunnassa ilmoittanut aikovansa rakentaa Ylipieksän koskeen yhdellä kiviparilla varustetun tullimyllyn sekä kihlakunnanoikeus oli tämän johdosta määrännyt toimeenpantavaksi katselmuksen ja tutkimuksen myllyn paikalla, tällainen katselmus on tapahtunut 4 elokuuta mainittuna vuonna. Katselmuksessa ovat Olof Kustaanpoika Hartikainen, Ingeborg Pasanen,

Fredrik Heikinen kuolleen talonpojan Pähl Heikisen
alaikäisen lapsen holhoojan ominaisuudessa, Olof
Hämäläinen ja Lars Heikinen yhtyneet Olof Pelkosen
anomukseen saada rakentaa yhdellä kiviparilla varus-
tettu tullimylly Pieksän koskeen heidän aikaisemmin
omistaman kotitarvemyllyn paikalle. Tämän kotitarve-
myllyn hakijat tahtoisivat purkaa. - Kihlakunnan
katselmuspöytäkirjasta selviää - Että Ylipieksän koski
saa vetensä Ylipieksän järvestä, joka on suunnilleen
kuuden virstan pituinen ja yhden virstan levyinen,
sekä eräistä muista ylempänä sijaitsevista lammista.
Vedet virtaavat kahden virstan mittaisen Ylipieksän
joen kautta Alapieksän järveen sekä sieltä edelleen
Alapieksän kosken kautta Jurosveden järveen, joka
laskee vetensä Saimaan vesistöön kuuluvaan suureen
| järveen, Kallaveteen. - Että veden korkeus edellisen,
| | joen
| | Ylipieksä suussa 238 kyynärän päässä Ylipieksän
? | | järvestä sijaitsevan myllyn luona on 1 jalkaa 3 tuumaa
| | korkeammalla kuin patolaitteen luona sekä viimeksi-
| | mainitulla paikalla 9 jalkaa 7 tuumaa korkeammalla
| | kuin myllyn alla. Tästä johtuen putouksen korkeus edellä
| | mainitulla 238 kyynärän matkalla on 11 jalkaa. -
| | Että virran suurin leveys on kaksikymmentä kyynärää,
| | veden syvyys 1,5 kyynärää sekä virran rannat, jotka
| | ovat kivillä tiukasti sidottua hiekkamaata, kohoavat
| | kuusi tai seitsemän jalkaa vedenpinnan yläpuolelle,
| | näin ollen joen varrella tai Ylipieksä järven rannalla
| | olevilla mailla ei ole tulvanvaaraa. Nämä maat kuulu-
| | vat hakijoiden omistamiin Pieksän kylän verotiloihin
| | n:o 8, 9 ja 10. - Että Ylipieksän koskessa $1\frac{1}{4}$ penin-
| | kulman päässä, Juvankoskessa eli Strömdahlin koskessa

1½ peninkulman päässä sekä Muruekylässä (Murueby - Muruekylä) 1½ peninkulman päässä on myllylaitos kussakin edellämainituista paikoista. - Että nyt puheena olevan myllyn myllykunnaksi (mälldlag - myllykunta, jauhatuskunta, jauhatusalue) on ilmoitettu, nimittäin: Pieksän kylä, jossa on 15 numeroa ja 29 savua, Ninimäen kylä, jossa on viisi numeroa ja kahdeksan savua, Vehkasaaren kylä, jossa on 2 numeroa ja 11 savua, Sydänmaan kylä, jossa on 9 numeroa ja 24 savua, Vestioiniemen kylä, jossa on 15 numeroa ja 35 savua, Halunan kylä, jossa on 12 numeroa ja 35 savua, Peloniemen kylän numerot 4, 5, 6 ja 7 kaikki Nilsiänsä pitäjässä käsittäen 7 savua sekä Kurkharju, jossa on 5 numeroa ja 12 savua sekä Peloniemi n:o 4 Kuopion pitäjässä käsittäen 4 savua eli yhteensä 159 savua. - Tämän johdosta ja edellyttäen, että joka savulla on vähintään viiden tynnyrin vuotuinen jauhatustarve, nyt kyseessä olevan myllyn voidaan arvioida saavan vuosittain jauhatustuloja (mältdtillgång) 795 tynnyrin sadosta. - Katselmuksessa ei laitosta vastaan esitetty muita huomautuksia kuin nyttemmin kuolleen entisen lääninkamreerin Kollegioasessori ^{Gustaf} Saloniuksen tilaisuudessa läsnä olleen asiamiehen taholta. Tämä vastusti hakijoiden anomusta sillä perusteella, että yllä ilmoitettu myllykunta jo aikaisemmin olisi kuulunut mainitun asessorin Pieksänkosken myllyyn. Tämän väitteen asessori Saloniuksen perilliset ovat vielä toistaneet erikseen jättämässään kirjelmässä. -

Tämän asian, jossa vielä Suomenmaan Keisarillinen Tie- ja Vesikululaitosten Johtokunta on antanut lausuntonsa, olen nyt ottanut harkittavaksi. Ja koska pöytäkirjasta, joka on laadittu edellämainitun anomuksen johdosta seudun kihlakunnanoikeuden 4. elokuuta 1838 po. paikalla pitämässä katselmuksessa ja tutkimuksessa, käy ilmi, että Ylipieksä joen putouskorkeus laskettuna joen lähtökohdasta Ylipieksän järvestä ko. myllyn paikalle, joka on 238 kyynärän päässä Ylipieksä järvestä, - on 11 jalkaa, että veden pinta mainitussa järvessä on 1 jalkaa 3 tuumaa ^{korkeammalla} kuin myllyä varten rakennettu patolaitos - sekä että hakijoille kuuluu maa, joka myllylaitoksen paikalla ja lähinnä sen yläpuolella ympäröi jokea, ja jonka kivillä tiukaksi sidottua hiekkamaata olevat rannat kohoavat kuudesta seitsemään jalkaan vedenpinnan yläpuolella.

Senvuoksi ja koska hakijoiden anoma kyseessä oleva myllyn muutos ei voi mainittujen olosuhteiden vallitessa aiheuttaa vahinkoa laitoksen ylä- eikä alapuolella, katson minä, sikäli kuin kuolleen asessori Salonin perilliset eivät hyväksytysti ole toteen näyttäneet väitettä, jonka mukaan yllä esitetty myllykunta aikaisemmin olisi luettu mainittujen perillisten edellä mainittuun Pieksänkosken myllyyn kuuluvaksi, sen mukaisesti, mitä kihlakunnan katselmusoikeus on myös puoltanut, aiheelliseksi täten julistaa, että Pieksän kylän ja Nilsiään pitäjän talojen n:o 8, 9 ja 10 omistajat ovat oikeutettuja Pieksän jokeen mainitun kyläalueen sisälle sille paikalle, jossa nyt on

heidän käyttämänsä kotitarvemylly, rakentaa yhdellä kiviparilla varustettu tullimylly sekä sitä käyttää. Kotitarvemylly on kuitenkin purettava ennen uuden myllyn rakentamista. Myllyn käytöstä tulee korkealle kruunulle maksaa sitä veroa, joka tapahtuvassa verollepanossa voidaan määrätä. Ennen verollepanoa ei myllyä laillisen sakon uhalla saa käyttää. Muuten tulee hakijoiden asetuksissa säädetyn sakon uhalla pitää mylly kunnollisella vaa'alla varustettuna jauhettavan ja jauhetun viljan punnitsemista varten, mitä asianomaisten kruununpalvelijain on vakavasti valvottava. Myllyn omistajia kielletään tulevaisuudessa rakentamaan myllyn patoa korkeammaksi kuin se yllä mainitussa kihlakunnan katselmuksessa on havaittu.

Valitus Keisarillisen senaatin Talousosastolle kolmen kuukauden tai 90 päivän kuluessa.

A. R.

P. A. M.

Joensuu 09.06.1975

No 187

Viite

Kuopion vesipiirin vesitoimisto

Rakennusmestari Vatanen

Sepänkatu 2

70100 KUOPIO 10

Asia

Joensuun maakunta-arkisto lähettää oheisena seuraavat jäljennökset:

- virallinen jäljennös Kuopion lääninkanslian päätöksestä N:o 859/12.6.1844 (Db 43)
- epävirallinen käännös edellisestä
- virallinen jäljennös Ylipieksän koskea kuvaavasta piirroksesta (A.D. 72/1839, N:o 859)

Maakunta-arkiston käsityksen mukaan alkuperäiseen päätökseen sisältyy yksi asiavirhe, joka käännöksessä on sivulla 2 (merkitty lyijykynällä). Ao. kohdassa todetaan, että "... veden korkeus edellisen, Ylipieksäjoen suussa 238 kyynärän päässä Ylipieksän järvestä sijaitsevan myllyn luona on 1 jalkaa 3 tuumaa korkeammalla kuin patolaitteen luona" Ruotsiksi päätöksen vastaava kohta on: "... vattnet vid den förre qvarnen, anlagd invid mynningen af Ylipieksä å, på ett afstånd af två hundra trettiåtta alnar ifrån Ylipieksä sjö står en fot och 3 tum högre än vid dambyggnaden och ... ". Oikeassa muodossa tekstinkohta pitäisi suomeksi olla: "... veden korkeus Ylipieksäjoen

Vastauksessa pyydetään viittaamaan kirjelmän numeroon ja päiväkseen

38,1

suussa, joen lähtökohdassa Ylipieksän järvestä on 1 jalkaa 3 tuumaa korkeammalla kuin patolaitteen luona sekä viimeksimainitulla paikalla 9 jalkaa 7 tuumaa korkeammalla kuin myllyn alla." Tämä ilmenee myös maakunta-arkistossa säilytettävästä katselmuspöytäkirjasta sekä oheisesta piirroksesta, joka kuuluu niinikään asiassa syntyneisiin asiakirjoihin. Piirroksen selitykseksi mainittakoon:

1. Vanha kotitarvemylly
2. Vesiränni padolta kotitarvemyllylle
 - a. Ylipieksäjoen lähtökohta Ylipieksän järvestä
Veden pinta 1 jalka 3 tuumaa korkeammalla kuin kohdassa b
 - b. Pato. Veden pinta 9 jalkaa 7 tuumaa korkeammalla kuin kohdassa c.
 - c. Veden pinta myllyn alapuolella

Maakunta-arkisto valittaa käännöksen viipymistä.

Maakunta-arkistonhoitaja

Raimo Pohjola